

Vejledning og inspiration til

Kommunikation læger

Spillet indeholder 9 forskellige kategorier, som kan bruges på mange forskellige måder. Her kan du finde inspiration til, hvordan du bruger de enkelte kategorier.

- 01 Situationer
- 02 Spørgsmål
- 03 Forklaringer
- 04 Smalltalk
- 05 Kulturforståelse
- 06 Uskrevne regler
- 07 Reaktioner
- 08 Tidsudtryk
- 09 Modalverber

De fleste af øvelserne er relateret til lægefaglige situationer, men det forudsætter ingen faglig viden fra underviserens eller sprog-mentorens side. Man skal kun forholde sig til, om sætningerne er til at forstå for patienterne.

Man kan også finde inspiration og hjælp i vejledningen her og i lommebøgerne: *Med dansk i lommen* og *Med dansk i kittellommen*.

Kategori 01: Situationer

Formålet er at træne/automatisere talesprog i forskellige lægefaglige situationer. Det er en fordel at gennemgå situationerne på forhånd eller starte med at brainstorme om, hvad man kan sige i situationen.

Øvelse 1: "Start samtalen"

A trækker et kort, læser kategorien og siger en passende indledende sætning.

Øvelse 2: "Ping pong"

A trækker et kort og siger en indledende sætning til situationen. B svarer. A reagerer på B's svar. Og så videre.

Øvelse 3: "Samarbejde og brainstorm"

Gruppen får et kort og brainstormer om, hvad man kan sige i situationen. Grupperne kan arbejde med samme kort eller forskellige.

Øvelse 4: "Skriv en dialog til situationen"

Det kan gøres i grupper, to og to eller alene. Dialogen kan fremføres for de andre. Den kan også optages (lyd/video) og afspilles.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Du udskriver en patient efter en brokoperation. Du snakker med ham om, hvor meget, han må løfte og hvornår.

Du må fjerne forbindingerne om 3 dage og herefter kan du gå i brusebad.

Du må ikke løfte tunge ting i de næste 2-3 uger.

Hvis du har stillesiddende arbejde uden tunge løft, behøver du ikke være sygemeldt.

Du har opereret en patient for åreknuder. Du snakker med ham om, hvornår han må fjerne forbindingen og gå i bad.

Du må fjerne forbindingerne om 4-5 dage og herefter kan du gå i brusebad.

Såret i lysken er syet med indvendige tråde, som forsvinder af sig selv. De andre små sår er lukkede med strips og de falder af af sig selv og ellers kan du fjerne dem om 8-10 dage.

Din patient har fået en ny hofte. Du snakker med ham om, hvornår han må begynde at cykle igen.

Vi har sendt en genoptræningsplan til kommunen. De indkalder dig til træning.

Det tager nok 6-8 uger, før du må køre på cykel, men det vil de snakke med dig om.

Du udskriver en patient efter ballonudvidelse i hjertet og snakker med ham om, at det er vigtigt, at han begynder at motionere.

Din genoptræning kan begynde med det samme. Den består af motion og styrketræning.

Du skal som minimum gå en lang tur hver dag og du kan ikke motionere for meget.

Motion er meget vigtigt, hvis du vil undgå at få problemer med hjertet igen.

Din patient har haft en mindre hjerneblødning. Du informerer ham om kørselsforbud i 3 måneder.

Fordi du har haft en lille hjerneblødning, må du ikke køre bil i de næste tre måneder.

Når du kommer til kontrol, vil vi tage stilling til, hvordan du har det og om du kan køre bil igen.

Vi har registreret dit kørselsforbud i din journal og Politiet ved det også, så forsikringen dækker ikke, hvis du kører bil.

Du har en patient, som skal have syet et sår på låret. Hvad siger du til hende?

Nu skal du høre. Dit sår er så stort, at det skal sys for at det kan hele pænt.

Jeg lægger noget lokalbedøvelse ind under huden, så det ikke gør ondt, når jeg syr dig.

Er du klar?

Sygeplejersken har bedt dig komme til en patient, som pludselig har fået voldsomt ondt i brystet.

Hvad siger du til hende?

Du skal bestille et EKG.

Du skal sende bud efter en bioanalytiker til coronaprøver.

Prøv at give ham en nitroglycerin under tungen.

Du skal give ham ilt på næsekateteret.

Jeg kommer med det samme.

Du skal snakke med en patient om en MR-skanning. Hvad siger du?

MR-skanningen foregår i Røntgenafdelingen.

Undersøgelsen gør ikke ondt, men skanneren larmer ret meget.

Vi skal lige have udfyldt et MR-skema.

De følgende henvisninger er til lommebogen, *Med dansk i kittellommen*, hvor man kan finde sproglig inspiration til de resterende kort.

Du henter en patient ind til undersøgelse. Hvad siger du?

(4.1.1)

Din patient har ondt i knæet. Stil relevante spørgsmål og lav en knæundersøgelse.

(10.3.32 + 10.3.33)

Din patient har vandladningsproblemer. Snak med ham om det.

(10.3.12)

Lav en indledende neurologisk undersøgelse på en patient.

(10.6.01 + 10.6.02)

Du snakker med en patient, som klager over hovedpine. Stil relevante spørgsmål.

(10.6.04)

Du er læge. Du modtager en patient på skadestuen, som er væltet på cykel. Stil relevante spørgsmål.

(fra 10.3.31)

Du skal undersøge en patient med mavesmerter. Forklar patienten, hvad du gør og stil relevante spørgsmål.

(4.1.6 + 10.3.47)

Kategori 02. Spørgsmål

Formålet er at træne spørgsmål til patienten om et bestemt emne. Som underviser/mentor skal man blot støtte op omkring udtalen og den sproglige korrekthed i spørgsmålene.

Som forberedelse kan kursisterne med fordel bruge lommebogen, *Med dansk i kittellommen*

Øvelse 5: "Stil tre spørgsmål"

A trækker et kort og stiller tre spørgsmål til emnet.

Øvelse 6: "Ping-pong"

A trækker et kort og stiller tre spørgsmål til emnet. B svarer relevant på spørgsmålene.

Øvelse 7: "Samarbejde på hold"

Hvert hold får 3 kort, som de skal diskutere og forberede spørgsmål til. Derefter fremlægges spørgsmålene for resten af holdet og de rettes i fællesskab.

Øvelse 8: "Konkurrence på hold"

To eller flere hold spiller mod hinanden. Underviseren eller en anden, der har rollen som "dommer", trækker et kort. Holdene får to minutter til at nedskrive så mange spørgsmål som muligt til emnet. Hvert korrekt spørgsmål giver point.

Inspiration til, hvilke spørgsmål man kan stille:

Stil patienten 3 spørgsmål om hans/hendes knæskade.

Hvornår er du kommet til skade? Hvordan skete det? Kan du bøjse knæet? Kan du gå på benet? Har du ondt om natten? Bliver knæet tykt, når du går?

Stil patienten 3 spørgsmål om synsforstyrrelser.

Hvordan oplever du dine synsforstyrrelser? Sortner det for dine øjne, når du rejser dig op? Har du flimren for øjnene? Har du dobbeltsyn? Har du svært ved at se i mørke? Bruger du briller? Har du fået noget i øjet?

Stil patienten 3 spørgsmål om vandladning.

Gør det ondt, når du tisser? Har du svært ved at komme af med vandet? Har du haft blod i urinen? Skal du op om natten for at tisse? Kommer du ufrivilligt til at tisse i bukserne? Har du svært ved at holde på vandet, når du griner eller hoster eller løfter noget tungt?

Kategori 03. Forklaringer

Formålet er at træne forklaringer til patienten om bestemte undersøgelser og behandlingsforløb. Deltageren kan med fordel bruge lommebogen "Med dansk i kittellommen" eller læse om emnet på www.sundhed.dk.

Øvelse 9: "Indled emnet"

A trækker et kort og siger en passende indledende sætning til emnet.

Øvelse 10: "Forbered emnet"

Alle trækker et kort og forbereder emnet på forhånd, eventuelt som hjemmearbejde. Derefter fremlægger man det for hinanden.

Øvelse 11: "Brainstorm i grupper"

Hver gruppe får fx 3 kort og brainstormer om, hvad man kan sige i situationen. Grupperne/parrene kan arbejde med de samme kort eller med forskellige.

Øvelse 12: "Skriv en dialog"

I grupper, to og to eller alene. Dialogen kan fremføres for de andre, eller den kan optages (lyd/video) og afspilles.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Forklar patienten om EKG.

EKG er en undersøgelse af hjerterytmen. Du får nogle elektroder på brystet og på håndled og ankler. På den måde kan man registrere din hjerterytme. Der er ingen forberedelser til undersøgelsen og det gør ikke ondt. Det tager ca. 10 minutter.

Forklar patienten om bivirkninger ved prednisolon.

Du får prednisolon på grund af en bindevævssygdom. Prednisolon-behandling kan give ret mange bivirkninger. Du kan tage på i vægt. Du kan opleve at blive rund i ansigtet. Din hud kan blive tynd og du kan få tendens til blå mærker. Der er også risiko for at man kan udvikle type 2 diabetes og knogleskørhed.

Forklar patienten om gangtræning.

Du har åreforkalkning i benene og derfor er det vigtigt, at du gangtræner. Du skal gå en tur hver dag, selvom det gør ondt i benene og selvom det er dårligt vejr. Smerterne er ikke farlige - tværtimod træner det musklerne. Når det gør ondt, kan du holde en lille pause, men det er vigtigt, at du fortsætter, når smerterne er forsvundet.

Kategori 04. Smalltalk

Formålet her er at træne smalltalk generelt med fokus på at indlede en samtale.

Det er en god ide at gennemgå situationerne på forhånd og snakke om, hvad man kan sige i situationen. På den måde kan man få forskellige mulige udtryk i spil.

Øvelse 13: "Sikke et dårligt vejr"

A trækker et kort og siger en sætning, som indleder samtalen.

Øvelse 14: "Ping-pong"

A trækker et kort, læser kortet og indleder en samtale. B stiller spørgsmål/reagerer. Samtalen skal holdes i gang med mindst to opfølgende sætninger.

Øvelse 15: "Samarbejde"

Hver gruppe laver i fællesskab en dialog over emnet og fremfører den for resten af holdet.

Øvelse 16: "Skriv en dialog til situationen"

Det kan være i grupper, to og to eller alene. Dialogen kan fremføres for de andre (på holdet) og den kan også optages (lyd/video) og afspilles.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Din kollega går på pension i næste måned. Start en samtale med ham om det.

Nå Peter, glæder du dig til at gå på pension? Har du lagt nogle planer for al den tid, du nu får?

Du skal ringe til en patient og fortælle, at indlæggelsen er udskudt i 14 dage. Hvad siger du?

Goddag. Det er Peter fra Urinvejkirurgisk Afdeling. Jeg ringer angående din planlagte operation på torsdag. Jeg beklager rigtig meget, men vi er desværre nødt til at udskyde den i 14 dage. Vi har været nødt til at omprioritere på grund af nogle sygdommeldinger blandt lægerne.

Den gamle overlæge sidder og drikker kaffe alene. Hvad siger du til ham?

Må jeg sidde her? Ved du hvad, jeg er rigtig glad for at være på afdelingen. Og jeg synes, at der er mange spændende patienter. Hvor længe har du egentlig været på afdelingen?

Du sidder på kontoret og spørger en kollega til råds om en patient.

Hvad siger du?

Må jeg godt lige spørge dig om noget? Jeg har en patient, som jeg simpelthen er i tvivl om. Jeg vil godt lige høre din mening, hvis det er okay?

Du har glemt dit ID-kort og skal i medicinrummet. Hvad siger du?

Jeg har glemt mit ID-kort på mit skrivebord. Må jeg ikke bede dig om at lukke mig ind. Jeg skal bare lige aflevere noget medicin fra en patient fra ambulatoriet.

Din kollega kommer tilbage efter at have været syg. Hvad siger du?

Velkommen tilbage. Hvor er det dejligt at se dig igen. Jeg håber, at du er helt på toppen igen? Vi har savnet dig.

Det er første gang du skal gå stuegang med den nye afdelingslæge. Du vil gerne introducere dig selv. Hvad siger du?

Hej. Jeg hedder Mohammed. Jeg er i en evalueringsansættelse og skal gå sammen med dig i dag. Det håber jeg er okay. Sig til, hvis jeg kan gøre noget for at hjælpe dig.

Du har vagt og skal til et møde med chefen og beder derfor en kollega om at tage din telefon, mens du er væk. Hvad siger du?

Du, Jesper. Jeg er kaldt ind til et møde med chefen. Kunne jeg ikke få dig til at tage min telefon imens? Det tager ikke mere end 10-15 minutter.

Kategori 05. Kulturforståelse

Her er formålet at øge forståelsen for og sætte fokus på de uskrevne regler på arbejdspladsen. Samtidig lægger øvelserne op til at få en god diskussion om emnerne.

Øvelse 17: "Hvad gør jeg?"

A trækker et kort og reflekterer over, hvad hun/han ville gøre i situationen.

Øvelse 18: "Hvad gør vi?"

Hver gruppe diskuterer de samme fire kort og fremlægger efterfølgende resultatet for resten af holdet.

Øvelse 19: "Lav en dialog"

Hver gruppe laver en dialog over emnet og fremfører den for resten af holdet.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Du er kommet til at give patienten en dobbeltdosis antibiotika. Hvad gør du?

Du siger det straks til din afdelingsleder og indrømmer fejlen.

Din chef er ikke enig i din ordination af en MR-skanning. Hvad siger du til ham?

Du argumenterer for din beslutning med saglige argumenter.

Du er sulten. Du ser, at der stadig er mad på patienternes madvogn efter aftensmaden. Hvad gør du?

Du må ikke tage af patienternes mad, så du gør ikke noget.

Du er forvagt og du tilser en nyopereret patient. Patienten er klamtsvedende med lavt blodtryk og hurtig puls. Hvad gør du?

Du ringer til bagvagten og diskuterer patienten.

Du har vagt. Sygeplejersken ringer til dig klokken 6 om morgenen og beder dig komme. Hvad gør du?

Du spørger ind til problemet og tilbyder at komme.

Du har vagt. Sygeplejersken ringer til dig om en patient, som har det dårligt med smerter. Du kender ikke patienten. Hvad gør du?

Du spørger ind til patientens sygehistorie og smerter og tilbyder at komme og tilse patienten, hvis sygeplejersken ønsker det.

Sygeplejersken beder dig komme og tale med nogle pårørende om en patient. Du kender ikke patienten. Hvad gør du?

Du siger, at du selvfølgelig kommer, hvis du ikke er optaget af noget akut arbejde. Alternativt aftaler I et tidspunkt for en samtale med en læge, der kender patienten.

Du ringer til din bagvagt, fordi du er bekymret for en patient, som har det dårligt. Du vil gerne have, at bagvagten kommer, men han vil ikke komme. Hvad gør du?

Du insisterer på, han skal komme, fordi du ikke kan tage ansvar for patienten.

Du står med en patient, som skal opereres akut. Du kan ikke få fat i din bagvagt. Hvad gør du?

Du ringer til de afdelinger, du tror han kan være på og efterlyser ham. Hvis han ikke kan findes, beder du omstillingen om at efterlyse ham. Hvis han stadig ikke kan findes, ringer du til afdelingens cheflæge og beder om råd.

Du har vagt. En ung patient er uventet fundet død i sengen. Hvad gør du?

Du ringer til politiet og orienterer dem om uventet dødsfald i afdelingen og lader patienten urørt i sengen.

Din patient har besøg af en ven. Vennen spørger dig som læge, hvad patientens diagnose er. Hvad siger du?

Du beder patienten fortælle vennen om diagnosen, fordi du ikke kan fortælle diagnosen uden patientens tilladelse. Hvis patienten samtykker, kan du naturligvis godt sige det.

Du er læge. En af dine patienter spørger, om du har en kæreste, og om I skal ses, når hun/han er blevet udskrevet. Hvad gør du?

Du siger, at du holder arbejde og privatliv adskilt, så det kan du ikke.

Kategori 06. Uskrevne regler (okay – ikke okay)

Formålet er også her at øge forståelsen for de uskrevne regler på arbejdspladsen og samtidig få en god diskussion om emnerne.

Vurderingen af OKAY / IKKE OKAY kan diskuteres og svaret kan måske variere lidt fra arbejdsplads til arbejdsplads. I de fleste tilfælde er det dog meget klart og i alle øvelser er det vigtigt, at underviseren formidler, hvad der er korrekt i forhold til dansk arbejdspladskultur.

Øvelse 20: "Diskussion på hold"

OKAY og IKKE OKAY-kortene lægges på bordet. Holdene arbejder sig igennem kortene fra bunken og diskuterer, om situationen er OKAY eller IKKE OKAY på en dansk arbejdsplads.

Kortene placeres herefter i den valgte bunke.

Øvelse 21: "Hvad synes jeg?"

Hver deltager trækker et kort og placerer det i den bunke, han/hun mener den tilhører. Herefter forklarer han/hun sit valg til de andre.

Kategori 07. Reaktioner

Formålet er at træne og automatisere reaktioner og svar i typiske situationer.

Øvelse 22: "Ping-pong i par"

A trækker et kort og siger sætningen. B svarer.

Øvelse 23: "Konkurrence på hold"

Hold A trækker et kort og siger sætningen. Hold B bliver enige om et svar. Hvert korrekt svar giver 1 point.

Øvelse 24: "Ping-pong i kreds"

Alle står i en rundkreds. Kortene er fordelt mellem deltagerne. A siger sætningen fra sit kort, venter fire sekunder, og siger så et navn på en anden deltager. Denne deltager skal nu svare. A's kort sendes derefter videre mod højre. Turen går videre til deltageren til venstre, som fortsætter på samme måde.

Øvelse 25: "Skriv en dialog"

Med udgangspunkt i sætningen på kortet, skrives en dialog, hvori sætningen indgår. Dette kan gøres alene, to og to eller på hold. Den med den mest korrekte og kreative dialog vinder.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Du er ikke speciallæge endnu, vel?

Nej, det er jeg ikke. Jeg har stadig halvandet år tilbage // Jo, jeg blev færdig sidste år.

Du er i hoveduddannelse, ikke?

Nej, det er jeg ikke endnu. Jeg er i intro // Jo, det er jeg.

Det er godt nok blevet koldt, hva!

Ja, det skal jeg da lige love for!

Kan du ikke spørge nogle andre om hjælp?

Jo, det gør jeg så // Nej, der er ingen af dem, der har tid.

Jeg kan vel ikke bede om en hånd inde på stue 15?

Jo, selvfølgelig. Jeg kommer nu // Jeg har simpelthen ikke tid. Kan du ikke spørge nogle andre om hjælp?

Gider du ikke lige at ringe efter en portør?

Jo, det skal jeg nok.

Har du konfereret patienten med din bagvagt?

Ja, det har jeg. Han er enig i min beslutning // Nej, jeg har ikke kunne komme igennem til ham.

Er patienten ikke blevet informeret om, at han skal være fastende?

Det ved jeg faktisk ikke // Jo, det er han.

Jeg har hørt, at din mormor er død. Det gør mig ondt at høre.

Tak skal du have. Det er pænt af dig.

Ved du, hvornår Christina kommer tilbage fra barsel?

Ja, kommer hun ikke allerede i næste uge? // Nej, men det må være ret snart. Er det ikke knap et år siden hun stoppede?

Har du husket at tilmelde dig til julefrokost?

(Ja da! Det bliver sjovt! // Ej, jeg kan desværre ikke komme. Jeg har vagt den dag.

Så er vi i gang igen, hva!

Ja, det må du da nok sige! Det var den weekend!

Pyhh. Så er det endelig fyraften.

Ja, det er godt nok tiltrængt // Arj, jeg har lige en times journalskrivning inden jeg kan gå.

Kan du ikke lige blive en halv time ekstra?

Jo, det kan jeg godt // Nej, det kan jeg desværre ikke. Jeg skal hente min dreng i børnehaven inden den lukker.

Kan jeg køre med dig på arbejde i morgen?

Ja, selvfølgelig. Jeg kan hente dig kl. 6:30 // Nej, desværre. Jeg har fri i morgen.

Hvad synes du om festen i fredags?

Ej, den var sjov! Jeg kom først i seng kl. 6 om morgenen! // Det var rigtig hyggeligt.

Kategori 08 og 09.

Tidsudtryk og modalverber (kan stå / vil stå / må stå / skal stå)

Formålet her er at træne/automatisere korrekte udtryk. Både tidsudtryk og modalverber er ofte svære for kursisterne at bruge korrekt og begge dele er meget afgørende for god kommunikation i sundhedsvæsenet.

I både kategori 08 og 09 skal man indsætte det eller de ord, der mangler. De følgende øvelser kan bruges til begge kategorier. Der er rettenøgler i æsken.

Øvelse 28: "Indsæt det korrekte ord"

Kortene deles ud. Man skiftes til at læse et kort op. Turen går med uret. Er sætningen korrekt, sendes kortet bagud mod uret, er den forkert, beholder man kortet. Det gælder om at komme af med sine kort.

Øvelse 29: "Indsæt det korrekte ord på hold"

Holdene skiftes til at trække et kort og læse kortet op med indsættelse af det eller de rigtige ord. Er sætningen rigtig, beholdes kortet. Er den forkert, lægges kortet nederst i bunken. Det hold med flest kort vinder.